

Waar de bel al vijftig jaar rinkelt

Het gat in de markt. Kranten deden er onlangs nog onderzoek naar. Peilingen kunnen zinvol zijn of net iets minder. Die peiling van iVOX behoorde inzake de waarde van de resultaten per gemeente vermoedelijk tot de tweede categorie. Dat Knesselare een nachtwinkel zou missen (39%), tot daar. Die vind je hier niet meer. Een snackbar missen (44%) is al iets anders. Hangt af van de definitie, maar echt honger hoef je hier niet te hebben. En wat schieten we op met de “wetenschap” dat Knesselaarse respondenten aangaven hier ook een fietsenmaker te missen (30%), of een groenten- en fruitwinkel (28%), een garagist (23%), een elektricien (30%) of zelfs een huisarts (29%)?

Al die zaken zijn er. Voorlopig toch nog. Niemand ont-kent dat het aantal winkeliers hier met de jaren krimpt. De wetten van de markt, noemt men dat.

Uit sympathie voor de kleine neringdoeners die het dorp altijd kleur hebben gegeven richtten we onze lens op de winkels die hier al vijftig jaar bestaan.

We beperken ons tot winkels in de striktere betekenis van het woord.

Andere zelfstandigen of handelszaken die eerder toonza-len zijn, met een beperkt gamma aan producten, moesten we – ook al uit plaatsgebrek – van ons lijstje schrappen.

En valt er al eens eentje uit de boot, dan is de kans niet klein dat we daar niet binnen geraakten.

In het spoor van de schoen

Marie-Joseph Bonne komt van Waarschoot. Meteen na haar huwelijk met Emiel Stock opende ze hier in de Kloosterstraat een winkel van schoenen en leder-waren (1956) onder de naam *Bonne Shoe*. De familie Bonne wist er wat ondernemen was. Vader had een schoenwinkel en deed reparaties en de zaken gingen goed. De dochters kozen voor de verkoop en open-den winkels in Waarschoot, Maldegem en Knesselare. De broers Antoon en Laurent kozen resoluut voor de productie en openden hun fabriek in 1964. De te-werkstelling groeide er naar zo’n 40 man. Dat verhaal liep vlot tot kort na 2000 de concurrentie vanuit het buitenland wurgend werd. In de krant was de baas van Ambiorix, samen met Bonne zowat de laatste fabrikant in België, erg duidelijk: ‘Voor de prijs van

Schoenen laten sporen na. ►
In dit geval drie, netjes op een rij.
Moeder Marie-Joseph Bonne stapte
in die van haar vader. Dochter Ann
en kleindochter volgen gezwind.

◀ André Claey, 72,
maar nog altijd elektricien
en winkelier.

een Chinese schoen kunnen wij nog geen rubberzool kopen'. Dan weet je het wel. In januari 2007 ging de fabriek in Waarschoot dicht. De schoenwinkels bleven het goed doen. Marie-Joseph leidde de zaak tot 1999, toen haar dochter Ann haar opvolgde. Vandaag werkt ook kleindochter Chieltje mee in de zaak.

Een winkel zonder wielen

De vader van André, Edmond Claey begon rond 1941 als fietsenverkoper en fietsenhersteller in de Grote Kapellestraat, waar hij ook een winkel opende. Na het lager onderwijs trok André – als fanatiek fietser vaak in gezelschap van Jef Timmerman en Gilbert Van Heyste – naar de vakschool in Brugge, waar hij voor elektri-

cien studeerde. In het terugkeren maakten ze niet zelden een ommetje van zo'n 70 km. Na zijn legerdienst moest hij kiezen: beroepsrenner worden of zich installeren als elektricien. Het werd uiteindelijk het tweede. In 1959 installeerde hij zich als zelfstandig elektricien, nadat hij eerst nog wat in een Brusselse fabriek had gewerkt. Elektricien is hij nog altijd, op 72-jarige leeftijd. Hij heeft nog veel trouwe klanten die weten dat hij steeds bereid is hen uit 'de miserie' te helpen. De winkel is er ook nog altijd.

Maatwerk voor vrouwen

Lingerie Gileen in de Kerkstraat is een van de weinige nog resterende winkels in de Kerkstraat. In de tijd dat

◀ Jozef en Ghislaine startten in 1954.

▲ De eerste kruidenierszaak met personeel. Tussen Willem en Gaby in Greta Lefevre, Van Nieuwerburgh en Lia Arnaut.

▲ Dominiek en familie zetten de stap van kruidenier naar supermarkt. Een beetje gewichtheffen hoort bij het vak...

de honderden werknemers van Cogétama er dagelijks meermaals passeerden, werd zowat in alle huizen wel een of ander handeltje gevoerd. Jozef De Wulf en Ghislaine Sabbe, afkomstig van Ruiselede en Zedelgem, huwden in 1954 en zochten zich een plekje in dé winkelstraat van het dorp.

Jozef was kleermaker, Ghislaine zat zoals haar zussen volop in maatwerk lingerie en korsettererie. De zaken gingen goed en ze openden ook een winkel in de Stationsstraat in Aalter. De naam *Gileen* – een variant op Ghislaine – was een tip van een fabrikant die in de winkel kwam. Het duo specialiseerde zich in maatwerk lingerie en korsettererie voor dames die op zoek zijn naar vakmanschap in die materie. In 2001 sloten ze de winkel in Aalter, maar in Knesselare gaan ze nog even door, ook al staat er een acht op de leeftijdsteller. ‘Het is een “bezighouding” en onze voordeur gesloten houden, dat kunnen we voorlopig niet’, aldus Ghislaine.

De living werd te klein

De familie Van den Kerchove heeft de commerce in het bloed. In of nabij de ouderlijke woning in de Kloosterstraat vonden Wilfried, Gaby en Cecile daarin elk hun weg. Cecile nam in 1956 contact op met een groothandelaar in Maldegem en zette de eerste stap: een deel van de *living* – toen het laatste huis in de Kloosterstraat

– werd ingericht als winkeltje. Een jaar later mocht Willem Gyselbrecht, met wie ze ondertussen was getrouwd, bijspringen. In 1962 werd de hele woonplaats winkel. Houten rekken, een toonbank, koeling, een koffiemolen en kaasmolen... waren in die tijd al een flinke stap vooruit. De winkel bloeide, het aantal personeelsleden groeide. Via samenwerking met de zelfstandige groepering Noord en Zuid (Brugge) kon in 1972 de stap worden gezet naar zoom² winkelruimte. Na het overlijden van Willem en van Karel was het Dominique die voluit koos voor een verdere uitbouw van de winkel naar supermarkt, waar vandaag acht personeelsleden werken.

Van huishoudapparaat tot beeldbuis

De komst van de lichte, goedkope en makkelijk mee te nemen transistorradio, gelijktijdig met die van de popmuziek, werd al gezien als een revolutionaire vernieuwing in de belevenis van de muziek. Nog indrukwekkender was de doorbraak van de televisie, die in zowat hetzelfde tijdsgewricht de wereld veroverde. Julien Mouton sprong slimmetjes op dat wagentje. Zijn vader was metser, maar Julien zag meer in de wereld van de techniek en de verkoop. Een paar jaar voor de eigenlijke winkel op de hoek van de H. Sacramentstraat werd geopend (1965) startte hij zijn handelszaakje bij zijn ouders in de Nieuwstraat. In een groothandelszaak in Deinze werden de eerste producten opgehaald en ver-

◀ Julien Mouton startte toen de klassieke radio het medialandschap overheerste. De komst van de transistorradio was een revolutionaire vernieuwing. Die van de televisie nog veel meer. Ook voor Marc blijft ze een toproduct.

kocht. In die vroege jaren 1960 brak in veel gezinnen de wereld van het comfort open: ook wasmachines, droogkasten en andere huishoudapparaten vielen stilaan binnen de beurs van een doorsnee huishouden. Verkopers waren er dan ook snel genoeg: Jeroom Van de Castele, Wilfried Arnaut, Robert Van Heyste, André Claeys... In 1966 had Julien Mouton al zijn eerste kleurentv. Zijn vrouw Marie-José Desutter deed de winkel terwijl Julien op pad ging om te repareren en te installeren. De winkel, werd in vier etappes uitgebreid tot wat hij nu is. De vierde fase was voor Juliens zoon Marc, die de zaak vijftien jaar geleden overnam (1998), samen met zijn vrouw Sandra.

De zoetste winkel van het dorp

Zou Cesar de Choiseul, hertog van Plessis-Praslin (1598-1675) en maarschalk onder Koning Lodewijk XIV het vermoed hebben dat de bonbons van zijn kok onder zijn naam de wereld zouden veroveren? En ook Knesselare, voor ons toch het centrum van de wereld? Ten minste vier generaties van de familie Roose zorgen hier al jaren voor zoetheid. Tania's overgrootvader Désiré Roose maakte al karamels in het begin van de 20ste eeuw. Grootvader Jozef trok ermee over de gemeentegrenzen, eerst met paard en kar, en later met de auto. In de Kloosterstraat waren hun win-

◀ Tania Roose verleidt Marilyn.

▲ De warme bakker, nog op en top een ambacht. Omer Stock voor zijn oven. Johan met Hans op de arm en Paul kijken toe. En Johan wist toen al wat hem te wachten stond.

kel en hun bedrijfje. In de jaren 1960 volgde Antoine Roose het spoor van vader en grootvader en bouwde de zaak verder uit. Zijn zus Anna deed de winkel in de Kloosterstraat. Als vierde generatie volgden Wim en Tania. Wim stampte in Brugge de chocolaterie Roose uit de grond, als producent voor bakkers en pralinewinkels. Tania opende in 1985 in de Kerkstraat dan weer de zoetste winkel van het dorp. De pralines liggen er centraal, omsingeld door andere suikerwaren en decoratieve feestartikelen.

Zo maak je een Stock-broodje

Johan Stock kan van alle Knesselaarse winkeliers wellicht het verst terug in de tijd. Al in de jaren 1800 hadden de Stocks een bakkerij op het Dorp. Toen zijn overgrootvader stierf, was er even een onderbreking, maar zijn grootvader Raymond knoopte weer aan bij de familie-traditie en leerde de stiel in Brugge. Vier van zijn zonen werden bakker: Paul in Gent, Jozef en Clement in Sint-Joris en Omer, de oudste, bleef in de Hellestraat. De laatste in de rij was (en blijft) de huidige bakker Johan. Hij staat al van 1987 voor de ovens, nadat hij twintig jaar eerder als 15-jarige was gestart met een leercontract bij zijn pa. 'Dat was de tijd dat we de zondagochtend aan de kerkgangers van de vroegmis van 6 uur en voor het

7 uur sloeg op de kerkklok al meer dan 200 koeken verkochten...' Een tijd ook dat er nog een vijftien bakkers waren. Ik heb 43 nieuwjaarsnachten gewerkt', vat Johan zijn leven samen.

▼ Toen Johan begon, waren er in Knesselare nog vijftien bakkers.

◀ Volgend op de weg van moeder Marie: dochter Marleen en kleindochter Isabelle.

Marleen tussen moeder en dochter

Alles begon met het winkeltje van moeder Marie Buyse in de Molenstraat, waar haar vader Remi Stock kleermaker was. In de Kerkstraat verkocht haar tante Paula Buyse ook klein textiel, naast lederwaren, de sector van haar man Gentiel Verhoestraete, en speelgoed. Toen Paula in 1968 om gezondheidsredenen stopte, nam Marie Buyse ook die winkel over. Aanvankelijk verkocht ze vooral hemden, dassen, en kousen, later uitgebreid met een veel breder assortiment textiel. In 1979 nam de dochter Marleen de zaak over. Ze vestigde zich in de

Kerkstraat, naast de onlangs gesloten doe-het-zelfwinkel van haar man Gerrit Van Hecke. In haar winkel (kleding en huishoudtextiel) krijgt ze nu hulp van haar dochter Isabelle, de derde generatie.

Van kaas en wijn...

Willem en Lieve Strobbe zijn voorlopig het staartje van een lang verhaal over de kruideniers Strobbe in het Drieselken. De eerste episode werd geschreven door overgrootvader Adolf (*1871), die in moeilijke tijden zijn brood probeerde te verdienen als huis-aan-huis-

▼ Op de brede route van de kruideniers, ...

... kozen Willem en Lieve
voor de afslag richting wijn.

verkoper. Met de “balançon” op de rug en een draagtas om de nek, trok hij te voet naar Gent en Brugge om er zijn producten te kopen: vooral bollen kaas in Gent en gist in Brugge. In zijn winkeltje thuis verkocht zijn vrouw Virginie kruidenierswaren. Zo ging dat in die tijd. Maar het ging vooruit. Eerst met de hondenkar, later met paard en kar. Adolf stopte in 1948. Vier van zijn kinderen zetten de zaak verder. Ze bouwden na de oorlog een nieuwe woning met winkel, vlak naast het ouderlijk huis. Henri bleef *voyageren*, nu met de camion, en bouwde een woning in de Kouter. De drie anderen (Marie, Clara en Maurice) bleven ongehuwd. Clara deed

de kruidenierswinkel. Die lieten ze uiteindelijk over aan Henri. In 1974 zette die dan zelf een stap opzij voor zijn zoon Willem, die in de woning van zijn grootouders ging wonen. Willem zorgt er sindsdien voor aankoop, zijn vrouw Lieve Schelstraete voor de winkel, zijn broer Johan voor de levering aan klanten. Willem en Lieve specialiseerden zich in de handel in wijnen en sterke dranken.

Er was eens een tabakswinkel...

In de schaduw van de kerktoeren, op de hoek van het Drieselken, hing bijna 150 jaar lang de geur van ta-

▼ Deze zomer sluit na bijna honderd jaar de Knesselaarse tabakswinkel.

bak en sigaren. Daar woonden omstreeks 1860 al de drie broers van de familie Van de Castele, die in Gent sigaren leerden maken. August, één van de broers, werd de eerste bestuurder van de Knesselaarse fabriek achter De Swaene. Zijn zoon Herman trok dagelijks naar de nieuwe fabriek, waar hij directeur werd. Zijn vrouw Leonie Veevaete verkocht thuis in een klein winkeltje tabak, pruimtabak en sigaren. Dochter Martha, die vanaf de jaren 1930 haar moeder hielp in de nieuwe winkel, slaagde erin ook een ruim publiek voor de betere sigaren te bereiken. De tijd zat mee, want het krioelde op het dorp nog van de kerkpassanten. Roken behoorde toen nog meer tot het leven dan tot de dood. Supermarkten en grote pompstations, het bleef allemaal nog even uit de buurt. Dat beeld is op het einde van de jaren 1900 compleet gekanteld, ondervond ook Annette Van Tornhout die na haar huwelijk met Frans Van de Castele (kleinzoon van Herman) sinds 1976 de winkel openhoudt. Na een kleine honderd jaar gaat in de zomer van 2013 de winkel onherroepelijk dicht. Meteen sneuvelt ook het laatste symbool dat nog enigszins herinnerde aan de eeuw dat Knesselare zich optrok aan de bloei van Cogétama.

Een oog voor zilver en goud

Een zaak met een stamboom, dat is het minste wat je kunt zeggen van de juwelierswinkel die Benjamin Van den Brande en Rebecca Martlé nu hebben in de Kerkstraat. Voor wie in het wisselen van de namen kan volgen even verduidelijken hoe het begon. Het was Alfons Hooft senior (1867-1928), ook fotograaf, die een juwelierszaak startte op De Plaats. Zijn vrouw Marie De Wispelaere (1868-1960) zou veertig jaar langer leven.

Zij verhuisde na het overlijden van haar man met de juwelierswinkel naar de Kerkstraat, waar ze ging inwonen bij haar jongste dochter Héléne. Die huwde in 1940 met Maurits Van den Brande, opticien en horlogemaker. Dat koppel zag met Christiane en Marcel twee kinderen in de zaak komen. Na het overlijden van Marcel werd de juwelierszaak uiteindelijk voortgezet door Benjamin, de zoon van Frans Van den Brande, en zijn vrouw Rebecca Martlé.

Kruidenier met een hart voor kaas

Toen bakker Raymond Stock met pensioen ging (1959) werd de kruidenierswinkel van de bakkerij gescheiden. Omer en zijn broers gingen voluit voor hun ovens staan. Hun zus Christine trouwde met kleermaker Hilaire Veevaete en opende naast de ouderlijke woning haar winkel van kaas- en melkproducten, groenten en fruit. In 1970

◀ Juwelen in Knesselare: van de Hooftjes via de Van den Brandes naar de Martlés...

De kleine kruidenierszaken waren vroeger niet te tellen. Mia Veevaete was in die branche een overlever.

ging Hilaire met pensioen en rolde Mia de winkel binnen. Ze houdt ondertussen al 42 jaar stand in een wereld waar zelfstandige kruideniers stilaan een zeldzaamheid worden.

Wie het schoentje nog past...

Er waren nogal wat schoenmakers in Knesselare. De gebroeders Cooreman, Frans Saey, de familie De Jaeger, en later Jean Van Lantschoot en Maurice Verschuere... Allemaal op korte wandelafstand van de kerk gelegen. Vandaag zijn er in Knesselare geen schoenmakers meer... Lucien Verschuere heeft het zijn vader Maurice vaak horen vertellen. 'Toen vader nog een kind was en zijn meter hem

vroeg welke stiel hij zou kiezen, wist hij het al: schoenen maken. Hij leerde het vak uiteindelijk in Aalter (bij Huyse). Na de laatste oorlog verhuisde hij van de Driesstraat naar de Veldstraat en begon er als zelfstandig schoenmaker. Een "grossist" uit Eeklo zei aan mijn moeder (Zoë Heyse) dat ze pa maar naar de achterkamer moest sturen en ze zelf vooraan een winkel moest openen. 'Dat gebeurde ook', vertelt Lucien. Toen zijn vader begin de jaren 1970 stopte en bij Lucien ging inwonen verhuisde ook de winkel naar de Urselseweg. Lucien werkte nog een tijd bij Bekaert, maar samen met zijn vrouw Christiane De Neve zorgde hij ervoor dat de winkel van moeder als zaak van schoenen en lederwaren tot op vandaag een plaats behield in het Knesselaarse winkellandschap.

▼ Lucien en Christiane in de Urselseweg, bijna de perfecte kopie van vader Maurice en zijn vrouw in de Veldstraat.

